

ביציני צבר: פגישה עם עגנון

לאחר שנשתתקה מקהלת חיגגי יובל לו של עגנון. אפתח בשיר סולו קטן משלי. יום אחד, לאחר המסיבה שעשיתי לעגנון, יצאתי לבקר בביתו. בטרם יצאתי שאלתי כל מיני אנשים לכתבתו. אף אחד לא ידע בדיוק. כל אחד יעץ לי לנסוע באוטובוס של "המקשר" ולשאל את הנהג נסעתי ב"המקשר" ושאלתי את הנהג. הוא הוריד אותי ב"קצה שכונת תלפיות, הצביע על בית, שהיה אפוף ברושים ואמר: "זה הבית של עגנון".

נכנסתי וצלצלתי בפעמון הדלת. עגנון קיבל את פני כשהוא חבוש כיסא בוכרית שחורה, כשעל חזהו תלויים על חבל דק חג משקפים ולרגליו נעלי בית. הוא הכניס אותי לחדר צבודתו והושיבני על כסא.

— האתה זה הצבר שהיה באפריקה?

— כן, זה אני, עניתי. ולמה, אם מותר לשאול, נסעת לאפריקה?

— אינני יודע, אני חושב שהכל היה במקרה.

— אתה, איש צעיר אתה. אני אינני מאמין במקרה. הכל מאלוהים, אין מקרה. גם אלי באת במקרה? בטח באת לעשות ממני איזה מעשה ליצינת חדש?

הרגעתי אותו שאיני מתכוונן לעשות ממנו מעשה ליצינת חדש, אלא לציירו ולכתוב עליו כמה מלים טובות במ"ד שלי.

היו זמנים שלא הייתי נתון לדברים אלה, אמר עגנון. תבין, אני בעצמי סופר, ואם הייתי רוצה שיתפרסם עלי דבר, הייתי כותב אותו בעצמי. אבל היום, היום כבר לא איכפת לי אתה יכול לעשות מה שאתה רוצה, רק אל תעשה מעשה ליצינת. באיזו פיוה אתה רוצה שאשב? אבל רגע אחד לפני ש"תתחיל, אכבדך בקצת קוניאק".

עד שהלך עגנון להביא קוניאק, הי עפתי מבט סביבי. היה זה חדר קטן ובו מזנון, מכתבה גבוהה בעלת הרבה מגרתי ומיטה פשוטה. מעל המיטה היה תלויים מחבט זבובים ושעון יד. על גבי המכתבה היתה מונחת מכונת כתיבה קטנה "הארמאס-ביבי". באמצע החדר ניצב שולחן מכוסה מפה ועליו זר ורדים אדומים בכד מלא מים. אולי היה דברים אחרים בחדר, אבל לא הסיקתי לשים אליהם לב, כי ברגע זה חזר עגנון עם הקוניאק.

ישב עגנון על כסא ועשה פוזה. ת קע עיניו בפרחי השושנים בתוך הא" גריסל והיה מדבר אלי בלי להפנות את ראשו. התחלתי לצייר אותו וראיתי ש" זה לא הולך. קשה מאוד לצייר את עגנון. אמנם, בדרך כלל, קל לצייר אדם בגילו. הגלגולים שעובר אדם עד שהוא מגיע לגיל שבעים מעצבים את חויו פניו עיצוב סופי. כל שירי, כל עצה, חדים וברורים, חד משמעיים, י רחיים להחריט, גם בזכרון, גם על גבי מגיד.

אבל אצל עגנון זה לא הלך. חיו הפנים סרבו להסתדר זה עם זה. כל פעם הייתי צריך להחליף את גליון ה" ניר ולהתחיל את הציור מחדש. בעוד אני עמל ומזיע, היה עגנון מספר לי סיפורים. הסיפורים של עגנון בלבלו אותי עוד יותר. כי מוחי היה נקרע לשנים. האזנים היו נמשכות אחר ה" הספקתי איך שהיא הדבור את תי עניו הסרבניים.

לאחר שנמרתני את הציור, נפנית להקשיב לסיפוריו. שקלחו כל הזמן כשסף, אך דחקא עכשיו הפסיק אותם עגנון. הוא נזכר במשהו ופנה אלי בדברי תכלית: "ראה מר צבר, אתה שכתב בעתונים, אולי תכתוב גם על

ש"י עגנון יושב פוזה. מאחוריו מחבט הזבובים, בעזרתו רודף עגנון אחרי היתושים המפריעים לו לישון

הדברים המטרידים אחי? יש שני דבי רים המטרידים אותי וגזולים את מנוי חתי, שני סוגי אנשים שאני שונא ור" אוי שייכתב על כך בעתון". כולי אוי זן, רשמתי אחת לאחת את שני הדבי רים".

"קודם כל, אני שונא את אלה שגני בל את שמי. כן, פשוט גנבו. כשנטלתי את השם "עגנון", לא היה עוד עגנון אחד בכל העולם: והנה עכשיו אני שומע, עגנון בחיאה ועגנון בתל אביב, עגנון בבאר-שבע ועגנון באילת. מה זה, כבר אסור לאדם לכתוב את שמו בשקט? למה לא מוציאים חוק, שאסור לגנוב שם של בן-אדם? אחר כך אני שונא את אלה המדפיסים בלי נטילת רשות. אלה גונבים שם, ואלה גזולים עמל. לא רק שאין גוסלים את רשותי ואין שולחים לי שטר סופרים כפי שמגיעי הם אינם סורחים אפילו

סיפורים והעינים כפרצוטי ימ" שלחות הוראות לעצבי הני, שאחזה ב" עפרון. פתאום הפסיק עגנון בסיפוריו ועיניו ננעצו בנקודה אחת על פני זר הפרחים. הסתכלתי גם אני לשם ולא ראיתי כלום. "זה דבר מענין מאוד", לחש עגנון לעצמו, "ראה את סיפת המים הזו!" חזרתי והסתכלתי למקום אליו שלח את אצבעו וראיתי סיפת מים, גדולה כאגל טל, נוספת על השול" חן מעלי כותרת של אחד החדרים. "כבר ארבעה ימים לא הושקו פרחים אלה. מנין באה לכאן סיפת המים? כנראה שהפרח יונק את המים מתוך הכד וחוזר ופולט מתוך עלי הכור תרת. זה דבר מענין מאוד, מענין מי אודי". הוא ביקש את פליחתי על ה" הפסקה הפתאומית חזר וישב במקור מו, כשאינו מפסיק להתפעל מתופעת הטבע שהתרחשה לגני עיני. בינתיים

להודיע לי על כך יתשלוח אלי טיפס אחד מההוצאה. אני יוכל מגולגלם אי לה כל חיי ילא אסלח להם. אחר כך אני שונא את הנהגים העיבורים יציפי רים בלי להתחשב באחרים הזקוקים למנוחה. מה כאן, הפקרות כאן — לי בוא באמצע הלילה ולצפור בקול גדול מפני שמתעצלים לרדת מהאוטו וללכת ברגל? וכתוב גם כן שאני שונא את הטרדנים המפריעים לאדם בעבודה. כל מי שאין לו מה לעשות, בא ועושה את זה אצלי. כל פעם נכנס אלי מישי-הו שלא הזמנתיו ורואה את עצמו ידדי די ומפריע לי בעבודה. כל זה רק בטיל זמן, כי לו אין מה להשמיע ולי אין מה לשמוע. אנא, כתוב את זה כדי שידעו. רואה אתה את גל המכתבים שעל השולחן? מחציתו לפחות, בא מ" אנשים ששלחו לי מכתב ולא ענית. אילו היה לי מה לומר להם הייתי עו" גה, אבל אין לי מה לומר להם, לכן אינני עונה להם אינם מבינים זאת, שולחים עוד מכתב ועוד מכתב".

רשמתי את שני הדברים שעגנון ש" נא ושאלתי אם זה הכל — "לא", אמר עגנון, "זה לא הכל. אינני אוהב את האנשים שעושים פוזות. אדם צריך להיות פשוט, מה שהוא, ולא לעשות פוזות. תמיד שנאתי פוזות, אפילו ב" צעירותי. כשהייתי רואה אשה יפהפיה משחקת תפקיד, מתחנחנת בפוזה של העמדת פנים, מיד היה יצר הרע שלי נעלם. לבי היה אדיש אליה וכל כחני חן לא היה בהם כדי להשפיע. ואם אתה כבר כותב, אז תכתוב גם על העירייה העוסקת בהעמדת שלטים ואי גה מגרשת את היתושים. אין להם כל הבנה למה שאדם צריך ומה אינו צ" ריך. הרי היתושים מפריעים לצבור כולו והעירייה אינה נוקפת אצבע. במ קום לכתוב או לישון, מנוחה שאני זקוק לה לצורך כתיבה, עלי לרוץ אחרי היתושים במחבט הזבובים הזה שאתה רואה תלוי על הקיר".

לאחר השיחה, שקלחה בשטף בין כוסית קוניאק אחת לשניה (שרק אני שתיתי), הוביל אותי עגנון על פני הבית; העלה אותי לספריה שבקומה השניה; שהיתה שנים רבות חדר עכ"י דתו. הוא זנח אותי רק כשפרצה מל חמת השחרור לאחר הפצרות ידיים. בחדר זה היה עומד יום יום ליד ה" חלון ומשקיף לעבר חומת העיר הע" תיקה. מחדר הספריה עברנו לגג הש" טוח בו היה יוצא בוקר בוקר וחווה בהנץ החמה. "מכאן", אמר לי עגנון, "הייתי רואה את ים המלח בין ההרים. אבל בינתיים צמחו וגדלו העצים וכת" רו את הבית מסביב. שוב אי אפשר לראות את חומת העיר העתיקה מן החלון ואת ים המלח מהגג. היום כש" אני משקיף החוצה, אני רואה לפני רק צמרות עצים ולא יותר".

הבקר הם. עגנון לחה אותי אל ה" שער, וכשנפרדנו, איים עלי באצבעו ואמר: "רק אל תעשה מעשה ליצינת!"

הספריה בקומה השניה. ליד החלון, פינת העבודה הישנה. מבעד לחלון היה עגנון משקיף על חומת העיר העתיקה. היום מכסים צמרות העצים את הנוף

המיטה והמכתבה הגבוהה. עגנון כותב במעומד. על השולחן מתוד עפרונות ומנורת שולחן. על הקיר תלוי מחבט הזבובים ושעון היד